

ΣΩΤΗΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Ν' ακούω καλά τ' όνομά σου

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΣΩΤΗΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Ν' ακούω καλά τ' όνομά σου

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Θέση υπογραφής δικαιούχου δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας
εφόσον η υπογραφή προβλέπεται από τη σύμβαση

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως άνευ γραπτής αδειάς του εκδότη η κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις Πατάκη – Σύγχρονη Ελληνική Λογοτεχνία
Πεζογραφία – 360

Σωτήρης Δημητρίου, *Ν' ακούω καλά τ' όνομά σου*
Υπεύθυνος έκδοσης: Κώστας Γιαννόπουλος

Διόρθωση: Αρετή Μπουκάλα

Σελιδοποίηση: «ΦΑΣΜΑ» Αφои Καπένη Κ & Α. Ο.Ε.
Φιλμ, μοντάζ: Μαρία Ποινοπούλου-Ρένεση

Copyright © Σ. Πατάκης Α.Ε.Ε.Δ.Ε. (Εκδόσεις Πατάκη)
και Σωτήρης Δημητρίου, Αθήνα, 2014

Πρώτη έκδοση από τις εκδόσεις Κέδρος, Αθήνα, 1993

Νέα έκδοση από τις Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, Μάιος 2015

Κ.Ε.Τ. 9431 Κ.Ε.Π. 437/15

ISBN 978-960-16-5974-9

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ.
ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 801.100.2665, 210.52.05.600, ΦΑΞ: 210.36.50.069
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078
ΥΠΟΚ/ΜΑ: ΚΟΡΙΤΣΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ – ΠΕΡΙΟΧΗ Β' ΚΤΕΟ), 570 09 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, Τ.Θ. 1213,
ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, 2310.75.51.75, ΦΑΞ: 2310.70.63.55
Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

Στη μνήμη της Κατερίνας (Αγγελούδως)

Αφ' όντις κίνησε ο πόλεμος, κόπηκαν απ' την Αμερική και την Αυστράλια τα λεφτά και τα δέματα. Πήγε ο παππου-Σπύρος στο Φιλιάτι να ψωνίσει βερεσέ και γύρισε καβάλα στο γομάρι. «Καμείτε τι θα κάνουμε, κόπηκε η θάλασσα. Θα μας πιάκει το σκαφίδι ανάποτα» μας είπε.

Κουτσοπορέψαμαν δυο χρόνια, η μια φαμίλια με την άλλη, και ό,τι απόμεικε σε αλεύρι και λάδι το φάγαμαν τον χειμώνα του σαράντα τρία.

Τον Αντριά, διάβηκαν απ' το χωριό Τουρκοτσάμηδες, μας φοβέρισαν και μας πήραν τα ρούχα απ' τα μπαούλα. Έντυσε η μάνα ένα καινούρι-

γιο πανωφόρι που της είχε στείλει ο πατέρας, αλλά της το βγάλανε. Κατόπι έκαψαν το χωριό. Καμίνια τα σπίτια. Έφερνες με το παλιούρι γύρω και δεν άντενε πουθενά. Τις αίγες προφτάσαμε και τις κρύψαμε στην Πλόκιστα. «Πού 'ν' το βιο;» μας είπαν. «Το πήραν οι αντάρτες αφέντη» τούειπε ο μουχτάρης.

Έφυγαν αυτοί, έρθαν κατόπι οι αντάρτες και χάλευαν πέτουρα, λάδι και ζωντανά. Λέγαμαν ότι δεν είχαμε και ζωντανοβιό, το πήραν οι Τουρκοτσάμηδες. Στον πάτο, κάποιος τους το πρόδωσε και το ήραν. Γκρέμισαν κι αυτοί ό,τι άφηκε η φωτιά απ' το σπίτι του μουχτάρη και του παπά, δεν έμεικε λιθάρι απανωτό.

Καλά που του 'κοψε του μουχτάρη κι είχε στείλει καμιά δεκαριά μαλτέζες στον Άγιο Πάντο που 'χαν διαβεί. Θα 'χαμαν γι' αρρωστικό, για τα παιδιά. Ήταν, μούειπε, κι η νιάγκρα μου μέσα, που άντα μήβλεπε, μου ερχόταν ψηλά σαν άνθρωπος. Χάρηκα η μαύρη, σαν να μούειπε γι' αδερφή.

Μοιράσαμε ό,τι σκουτί είχαμε κρύψει στις γράβες. Καθαρίσαμε κι ασβεστώσαμε τα κατώγια, όπως όπως, να πορευτούμε.

Οι άντρες ήταντοι φευγάτοι. Άλλοι στο ανταρ-

τικό, άλλοι στην Αμερική και στην Αυστράλια. Κείνοι πούηταν καλατζήδες στην Ρούμελη και στο Καρπενήσι, αποκόπηκαν. Ο δικός μου πατέρας ήταν στην Αμερική. Πιο πολύ απ' τη φωτογραφία τον ήξερα. Τον σκέφτομουν πυκνά, αλλά δίχως πόνο.

Ήμασταν μια πόρτα με την Γιώρη Καισαρίνα. Ο άντρας της είχε πάει στον Ζέρβα γιατί έδιναν λίρες, αλλά δεν είχε είδηση. Είχε ένα παιδί μοναχά, τον Μήτση. Είχε γένει στο χρώμα κίτερο, τειάφι. Σκιαζόσουν να το τηράξεις. Μας παρακάλαγε η μαύρη να πάμε και μεις στα χωριά του Βούρκου που 'χαν καρπερό τόπο, ν' αλλάξουμε κανα-χάλκωμα με καλαμπόκι. Δεν αποφασίζαμαν.

Εμείς τα μεγαλύτερα παιδιά πεινάγαμαν αλλά βαστιόμασταν. Τα κούτσικα όμως, σου 'παιραν την καρδιά. Μας τράβαγαν απ' τα σεγκούνια και μας έδειχναν τα σαγάνια και τους τετζερέδες.

Πήγαν πέντ' έξι γυναίκες με χαλκώματα, στα καμποχώρια του Καλαμά. Ήφεραν σπόρο, ήφεραν και ζάχαρη, που την δώσαμαν στα παιδιά. Ήφεραν και τρεις μπούκλες λάδι, που καλύτερα να μην το 'φεραν. Τι μοιράδι να σου πέσει και τι ν' αρτύσεις με ταύτο.

Ο τόπος μας ήταν φτενός, ανακατεμένος με λιθάρια. Χώμα για σπορά υπαρχε λίγο στις γούρες με τ' αμπέλια. Βγάλαμαν τ' αμπέλια και σπείραμαν γέννημα. Βγάλαμαν και λόγγο κι ασφάκες, ώς και στις γκρεμίνες πούηταν ψια βατό σπείραμαν. Της μαύρωσ μου Σόφιας τής είχαν γένει τα χέρια σαν αντρός χτίστη. Όποτε δεν ήταν στον σκάλο, α στην λάτρα, α κατόπι στον αργαλειό, μέρα για μέρα. Ήταν η αξιότερη και η πιο άτυχη.

Μέχρι το θέρος μαζευόμασταν με ψίχα γκορτσάλευρο, ανακατεμένο με βελανίδι. Κείνο το μαυρολάδι, το ρίναμαν κόμπο κόμπο. Έκανε και χειμώνας μεγάλος. Ντούνα το χιόνι. Δεν έγινε το έρημο γρήγορα νερό. Κρέμονταν στα πεζούλια και ήταντο όξω απ' τις θύρες, μέχρι τον Απριλομάη.

Την άνοιξη βρίσκαμαν αραιά καν' αντίδι που κι αυτό πλέον, το τρώγαμε ανάρτυγο. Στον θέρο δεν βγάλαμαν τίποτα. Ουδέ ρίγανη γίνηκε. Τα 'καψε το χιόνι. Μόναχα λίγες πατάτες που τις είχαμε σαν θησαυρό και τις ματσιαλάγαμαν μια μια. Ούτε χορτάρι υπαρχε να γαλατεριστούν οι αίγες. Ρίνονταν οι μαύρες να κολλήσουν στα πουρνάρια, που δεν είχαμε ματαϊδεί. Δεν είχαμαν

γέλια και παιγνίδια απ' τα παιδιά. Όλο κάθονταν σιάδι, άκριτα, μαραζωμένα. Τα γέλαγαν οι γυναίκες στο βυζί ή τους έδιναν το δάχτυλο.

Μπήκε το άγανο στο μάτι, και συμφωνήσαμε να πάμε και μεις στα χωριά του Βούρκου, κείθε απ' την Μουργκάνα. Θα παίραμαν χαλκώματα και κανα-σκουτί. Είχε υφάνει η Σοφιά μας κάτι σαΐσματα με λογιαστά χρώματα, χαϊρόσουν να τα βλέπεις.

Έγινε παρέα από την Γιώρη Καισαρίνα, την Μαρίνα του Μάνου, την Γιάννη Παπέσια που ήταντη λεχώνα στο τρίτο παιδί, την Βαγγέλη Στόλαινα, την Θυμίγια του Νασιοπέτρου, την Κώστα Χάιδαινα, την μότεριμά μου την Τούλα του Παπανίκα. Η μάνα μου έστειλε την Σοφιά και μένα.

«Άντεσα με τα θηλυκά» είπε στην Στόλαινα.
«Πάρ' τες ν' ανασάνω λίγο».

Εγώ ήκουσα και πείσμωσα.

«Όχι, δεν πάω» της είπα.

Με πήρε με το καλό «σας στέλω εσάς γιατί είστε γερές και γνωμικές. Να 'χετε έγνοια η μια την άλλη».

Φτιάκαμαν καινούργια ποδήματα, όποιος είχε ρόδα από ρόδα, οι άλλες σπαρτίκοβα διπλάρια

στον αργαλειό. Μαύρο ποδήματα, από την Τρίτη ως την Τετάρτη. Ξεχωρίσαμεν σκουτιά και χαλκώματα για την τράμπα. Κυριακή λειτουργηθήκαμε, Δευτέρα ταχιά κινήσαμεν. Είχαμεν βάλει στα σακούλια ψια γκορτσόψωμο, λίγα ξερά σύκα, κάμποσες κάχτες.

«Να βαδίζετε το ντυμένο και να μην νυχτώνεστε όξω από χωριό» μας είπε η μάνα μου.

Η Γιώρη Καισαρίνα δεν μπόργε να κάνει ζάφτι το παιδί της. Το αγκάλιαζε, το φίλαγε και κείνο κίναγε πίσω μας. Του ρίζαμεν λιθάρια, από κοντά μας. Έρθε η μάνα μου και το κράτησε.

«Ω μάνα» 'κούγαμεν μέχρι που σκαπετήσαμε το κλάμα του.

«Σώπα λύκος να σε φάει» είπε αυτή κι αρέντεψε μπροστά από τεμάς. «Γρηγοράτε γυναίκες» μας φώναξε.

«Σιγαλά μωρ' αντίχριστε» της είπε η Στόλαινα «μας βγήκε η ψυχή».

Εγώ δεν είχα βγει πάλε απ' το χωριό, και ήμουνα στα δεκαπέντε, πάρεξ μια φορά που 'χαμεν πάει με την μαλέκω μου στο πανηγύρι της Παναίγιας, στην Ρίπεση. Διαβήκαμεν το γιοφύρι του Πάβλα και κατόπι, οχταριά οχταριά, τραβήξαμε για το Καρόκι, τέσσερις ώρες ποδαράτο

απ' το χωριό μας. Είχα μια χαρά που πήγαινα. Τήραζα καινούργιες πλαγιές, ρουμάνια, δέντρους και λακκιές. Τούτη την χαρά όμως την θόλωσε που ήταν στην συντροφιά η Κώστα Χάιδαινα, που την λέγαμαν ξυδάγγειο. Δεν σου χρώσταγε καλό λόγο. Την είχα πάρει από φόβο, γιατί όλο με κορόιδευε. Έτσι περβάταγα μακριά της, αλλά το στόμα της μ' έφτανε «πού σε στέλει η μάνα σου μωρή μαυρησιά, πού σε στέλει μωρέ σιούστραβο» μου 'λεγε αράδα ο βρυκόλακας.

Στο σύνορο –σύνορο νοητό όπως το ξέραμαν με το μελό, γιατί δεν είχε ούτε σύρμα ούτε στρατό– σταματήσαμε να ξαποστάσουμε.

«Ω γυναίκες, να τραβήξουμε για τα χαμπηλώματα καλύτερα;» είπε η Στόλαινα. «Να τ' αφήσουμε τούτα τα χωριά, σαν τεμάς είναι οι άνθρωποι, δεν έχουν».

Δίκιο είχε, κακοτοπιές ήταν κι εκεί.

«Ω αδερφούλες μου, πάμε στο Περδικάρι να ιδούμε την μαυρο-Πήγια;» είπε η Γιάννη Παπέσια.

Είχε αδερφή παντρεμένη εκεί.

Ήμασταν δίδουλες, γιατί ποια λίγο, ποια πολύ, είχαμαν δικούς μας ανθρώπους σ' κείνα τα χωριά.

Πάνω εκεί ανατρομάξαμε, γιατί παρουσιάστηκαν μπροστά μας σαν διαόλοι, πέντ' έξι άντρες με γένεια και ντουφέκια.

«Για πού το βάλαταν γυναίκες;» λέει ένας.

«Γιά μωρε-παιδάκι μου, πάμε στον Βούρκο, μη βρούμε ψια καλαμπόκι» είπε η Στόλαινα.

«Χαρτιά έχετε; Δεν ξέρετε ότι εδώ είναι σύνορο;»

«Τι χαρτιά μο παιδάκι μου, πού να τα βρούμε τα χαρτιά».

«Θα σας αφήσουμε να διαβείτε, αλλά τούτα πο 'χετε θα τ' αφήσετε εδώ».

«Ούι μωρε-παιδάκια μου, τι μας είπαταν τώρα. Τούτα τα 'χομε για την τράμπα» τους λέει η Θυμίγια και μεις από κοντά σκώσαμεν φωνή.

«Βουλώστε το, σας το 'βαλα στο ριζαύτι» λέει ένας και ντουφεκάζει στον αέρα.

Τι να κάναμαν, ας κάναμαν κι αλλιώς. Μας έβαλαν και τους τα φορτώσαμε σε δυο μουλάρια πούειχαν. Ένα σάισμα μόνοναχα γλίτωσε. Δεν το 'πιακε καλά η τριχιά κι έπεσε καταής.

Γυρίζει ένας «άιντε να μας βλογάτε, θα πάτε και ξαλάφρωτες» κορόιδεψε.